

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אשכול מורשת
הפיקוח על הוראת המקרא בחינוך הממלכתי

אב תשע"ו
אוגוסט 2016

לימודי הרחבה מקרא ממלכתי

לימודי הרחבה בחטיבה העליונה מיועדים לתלמידים הבוחרים להרחיב ולהעמיק בסוגיות ובנושאים מן המקרא, מעבר לתכנית בהיקף שתי יחידות לימוד, שהיא חובה על הכול. הלימוד ביחידות ההרחבה בלימודי התנ"ך, מבוסס על כתובים מקראיים ומשלב מקורות חוץ מקראיים, מאמרים ופירושים שונים.

יחידות ההרחבה לנבחנים אינטרניים

החל משנה"ל תשע"ז, בעקבות רפורמת הלמידה המשמעותית, יחולו שינויים בהוראת היחידות המורחבות ובדרכי ההערכה לנבחנים אינטרניים. הלימודים המורחבים יורכבו משתי יחידות:

- **"יחידת המגילות"** – ביחידה זו יש ללמד את תכנית הלימודים, כפי שנקבעה על ידי משרד החינוך. התלמיד יבחן במבחן חיצוני של משרד החינוך. משקל יחידת המגילות בשקלול הציון הסופי יהיה 40%.

- **"היחידה המורחבת"** – ובה שני נושאים

נושא מנהיגות במקרא-משה ודוד:

נושא זה יש ללמד על פי תכנית הלימודים שנקבעה ע"י משרד החינוך. ניתן להכניס בו שינויים כגון החלפת פרקי הלימוד, הוספת יצירות אומנות, מאמרים, פרשנויות וכל חומר חוץ מקראי רלוונטי. שינויים אלה יכולים לחול רק על כשליש מהיקף תכנית הלימודים בנושא זה, וייעשו בתיאום ובאישור מדריכת מפמ"ר, האמונה על היחידות המורחבות.

נושא נשים במקרא:

נושא זה יש ללמד על פי תכנית הלימודים שנקבעה ע"י משרד החינוך. ניתן להכניס בו שינויים כגון החלפת פרקי הלימוד, הוספת יצירות אומנות, מאמרים, פרשנויות וכל חומר חוץ מקראי רלוונטי. שינויים אלה יכולים לחול רק על כשליש מהיקף תכנית הלימודים בנושא זה, וייעשו בתיאום ובאישור מדריכת מפמ"ר, האמונה על היחידות המורחבות.

ניתנת אפשרות לבתי הספר להמיר את נושא הנשים במקרא בנושא עצמאי בית ספרי. בית

הספר יקבע את תכנית הלימודים בנושא זה ואת דרכי ההערכה בו, בתיאום ובאישור מדריכת מפמ"ר, האמונה על היחידות המורחבות.

אנו ממליצים לבתי הספר לרענן מדי שנתיים-שלוש את תכניות הלימודים שלהם, כדי לגוון את השיעורים ואת דרכי ההערכה למורים ולתלמידים כאחד.

משקל "היחידה המורחבת" על שני חלקיה, יהיה 60% בשקלול הציון הסופי.

אנו חוזרים ומבהירים כי בית הספר לא יוכל לבחון בבחינה חיצונית על נושא המנהיגות, כבעבר. שני הנושאים - מנהיגות במקרא ונשים במקרא או הנושא הבית ספרי, אם ביה"ס בחר באפשרות זו, יוערכו בהערכה פנימית בית ספרית, על פי מפתח ההערכה שלהלן.

דרכי ההערכה ביחידה המורחבת (יחידת המנהיגות במקרא ונשים במקרא)

ההערכה על אחד משני הנושאים, לבחירת בית הספר, תהיה באמצעות מבחן מסכם ברמת בחינת בגרות. המבחן יימסר מבעוד מועד לאישורה של המדריכה, האמונה על היחידות המורחבות, ובכפוף ללוחות הזמנים שיתפרסמו בתחילת שנת הלימודים. ציון המבחן המסכם יהווה 60% מהציון בהערכה הפנימית.

הנושא השני, שלא נעשה עליו מבחן מפמ"ר, יוערך באמצעות הערכה חלופית בית ספרית, ועל פי [המחווה הגמיש](#) המפורסם באתר תנ"ך ממלכתי. ההערכה החלופית תכלול לפחות שתי בחינות במהלך הלימוד ועוד מספר אירועי הערכה חלופיים שייקבעו מראש, בתאום עם המדריכה. הציון על חלק זה יהווה 40% מהציון בהערכה הפנימית.

לדרכי הערכה מגוונות ראה בלשונית [דרכי ההערכה מגוונות](#), סעיף IV

דיווח ציוני ההערכה

יש לדווח את ציון המבחן, המשוקלל עם הציון השנתי, כמרכיב מספר 1 בגיליון הציונים. את ציון ההערכה החלופית המשוקלל, כמרכיב מספר 2 בגיליון הציונים. את הדיווח יש למלא בטופס 9588.

לוחות זמנים:

על פי [חוזר מנכ"ל](#), לא ניתן להיבחן בשתי בחינות חיצוניות באותה השנה. ההמלצה שלנו היא שתלמיד הנבחן בשתי יחידות לימוד בכיתה י"א, ייבחן ביחידת המגילות בכיתה י"ב ולהיפך.

מפתח הערכה ביחידות המורחבות - נבחנים אינטרניים

נושא	סוג הערכה	אחוז/משקל ההערכה	סמל שאלון
יחידת המגילות	בחינת בגרות חיזונית	40% מהשקלול הסופי של הציון	1381
היחידה המורחבת		משקל ההערכה בציון הבית ספרי	
		משקל ההערכה בשקלול הציון הסופי	
נושא מנהיגות משה ודוד	הערכה פנימית	אופציה א	1383
		אופציה ב	
נושא נשים במקרא או יחידה עצמאית בית ספרית	הערכה פנימית	מבחן בית ספרי מסכם ברמת בחינת בגרות 60%	60%
		מבחן בית ספרי מסכם ברמת בחינת בגרות 60%	

יחידות ההרחבה לנבחני משנה ולנבחנים אקסטרניים

בעקבות רפורמת הלמידה המשמעותית, יחולו שינויים בלימוד היחידות המורחבות ובדרכי ההערכה לנבחנים אקסטרניים.

החל מקיץ תשע"ז, ייבחנו נבחני המשנה והנבחנים האקסטרניים ביחידות המורחבות, בשני שאלוני בגרות:

- א. שאלון בחינת בגרות בנושא [יחידת המגילות](#)
- ב. שאלון בחינת בגרות בנושא [נשים ומנהיגות במקרא](#).

שני השאלונים שנהגו עד כה, שאלון היחידה השלישית ושאלון היחידה החמישית, יאוחדו לכדי שאלון אחד - "נשים ומנהיגות במקרא". השאלות בשאלון זה ישקפו לעיתים אינטגרציה בין הנושא "מנהיגות משה ודוד" לבין הנושא "נשים במקרא", או בין המנהיגים בינם לבין עצמם. יש להתייחס לשילוב ולקשר בין שני הנושאים, בתהליך הלמידה וההוראה.

מבנה הבחינה בשאלון המאוחד "נשים ומנהיגות במקרא"

חלק ראשון: מנהיגות משה ודוד - 48 נקודות

על התלמיד לענות על שלוש מתוך ארבע שאלות, שישאלו מפרקי הלימוד על מנהיגות משה ומנהיגות דוד, 16 נקודות לשאלה

חלק שני: נשים במקרא - 32 נקודות

על התלמיד לענות על שתי שאלות מתוך שלוש, מתוך החומר בתכנית הלימודים. בכל שאלה שני סעיפים ללא בחירה ביניהם.

חלק שלישי: מנהיגות ועוצמה - 20 נקודות.

שאלת חובה:

על התלמיד לענות על השאלה ובה שני סעיפי חובה

מפתח הערכה-נבחני משנה ואקסטורניס

היחידות	סוג הערכה	אחוז /משקל הערכה	סמל שאלון/דיווח
נשים ומנהיגות במקרא	חיצונית	60%	1382
יחידת מגילות	חיצונית	40%	1381